

§ 33

Dnr 2020/00148

Föreskrift om eldningsförbud

Kommunfullmäktiges beslut

Förslag till föreskrifter om eldningsförbud godkänns.

Ärendebeskrivning

Sommaren 2014 och 2018 innebar stora påfrestningar på samhället generellt och räddningstjänsten specifikt till följd av de bränder som förekom och det väder som låg till grund för att bränderna kunde utvecklas och spridas på det sätt som skedde.

Länsstyrelsen Dalarna har haft föreskrifter om eldningsförbud sedan 2001, och dessa föreskrifter skärptes med tillfälliga föreskrifter under sommaren 2018. Vid utvärderingen efter att de tillfälliga föreskrifterna upphörde kom Länsstyrelsen fram till att den befintliga regleringen på området var föråldrad och inte helt ändamålsenlig samt att vissa juridiska osäkerheter fanns. Länsstyrelsen beslutade den 31 maj 2019 att upphäva sina föreskrifter om eldningsförbud. Upphävandet av de länsgemensamma föreskrifterna kom samtidigt med en handbok om hur kommunerna själva skulle utforma och utfärda föreskrifter om eldningsförbud. Även MSB gav ut en handbok på området mot bakgrund av att SOU 2019:7 om skogsbränderna konstaterade att det fanns dålig styrning och kompetens på området och MSB fick i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer. Denna utredning med förslag till föreskrifter har utformats utifrån de båda handböckerna och med viss anpassning utifrån räddningstjänstens egna behov.

En reglering om förbud mot eldning utomhus, samt liknande brandförebyggande åtgärder, anses nödvändig för att minska risken för olyckor och specifikt bränder i skog och mark som kan hota liv, hälsa, egendom och miljö. Anläggande av bränder som får till följd att någon av de uppräknade skyddsvärda tillgångarna hotas kan även hanteras som ett allmänfarligt brott enligt Brottsbalken, men detta bedöms inte tillräckligt för att tydligt kunna kommunicera ut vikten av att vissa typer av eldning ska undvikas. Förenklat kan det alltså uttryckas som att kommunikationen kring riskerna för att göra upp eld i skog och mark förutsätter ett eldningsförbud som räddningstjänsten är inblandat i. Eftersom detta också har varit den gängse modellen under många år så är detta förslag utformat utifrån denna grundsyn. Förslaget är utformat för att innebära så små förändringar som det är möjligt utifrån hur eldningsförbud har utformats, hanterats och bedömts de senaste åren.

Yrkanden

Helena Andersson (S) och Lotta Gunnarsson (M) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Smedjebackens kommun föreskrifter om förbud mot eldning utomhus

Beslutade den 2020-04-20 Kf § 33

med stöd av 2 kap. 7 § förordning (2003:789) om skydd mot olyckor föreskriver Smedjebackens kommun följande:

Allmänna råd:

I anslutning till paragrafer har i vissa fall förtydliganden gjorts i form av allmänna råd. Dessa allmänna råd är markerade med kursiv text och mot grå bakgrund.

Inledande bestämmelser

1 § Denna författning innehåller bestämmelser om förbud mot eldning utomhus samt liknande förebyggande åtgärder mot brand. Åtgärder utöver förbud omfattar bedömningsgrunder för brandrisk, generella och enskilda undantag från förbud, samt informationsskyldighet mellan berörda aktörer. Bestämmelserna gäller i Smedjebackens kommun och är beslutade enligt 2 kap. 7 § Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor.

2 § I denna författning används följande begrepp med nedan angiven betydelse.

Brandrisk	Sådan sammanvägd brandrisk i skog och mark som bedöms och fastställs av räddningstjänst enligt 5 § utifrån brandriskprognos och beredskapsläget.
Beredskapsläget	Bedömning av räddningstjänstens förmåga. Prognosen görs som en del i framtagande av brandrisk och sträcker sig över samma tidsperiod. Bedömningsgrunderna kan variera men har som utgångspunkt att den normala förmågan till insatsberedskap ska vara påverkad eller riskerar att bli påverkad på ett icke försumbart sätt utifrån vad som beskrivs i handlingsprogram till skydd mot olyckor.
Brandriskprognos	Bedömning av brandriskdata utifrån klimat- och vegetationsfaktorer. Prognosen görs som en del i framtagande av brandrisk och sträcker sig över samma tidsperiod. Bedömningsmodellen beskrivs i Myndigheten för samhällsskydd och beredskap handbok <i>Vägledning om eldningsförbud</i> .
Eldning	Aktiviteter som genererar öppen eld samt uppvärmning där öppen eld plötsligt och intensivt kan blossa upp som en del i aktiviteten. Till eldning räknas förbränning med fast, flytande och gasformigt bränsle samt avsiktlig upphettning över ett materials termiska tändpunkt. Se bilaga 1 för exempel och förtydliganden.
Brandfarliga arbeten, Heta arbeten	Uppsättningar med regler och krav på riskreducerande åtgärder såsom kompetens, materiel, godkännande, arbetssätt, bemanning, och liknande för att hantera arbetssituationer med hög risk för brand. Brandskyddsföreningen Sverige samt Svenska Brandsäkerhetsföretag är exempel på organisationer som upprättat sådana regelverk.
Samhällsviktig verksamhet	Privat och offentlig samhällsviktig verksamhet enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap definition av samhällsviktig verksamhet: <ul style="list-style-type: none">▪ <i>Ett bortfall av, eller en svår störning i verksamheten som ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid kan leda till att en allvarlig kris inträffar i samhället.</i>▪ <i>Verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt.</i>
Tomt/tomtmark	Ett område som inte är en allmän plats men som omfattar mark avsedd för en eller flera byggnader och mark som ligger i direkt anslutning till byggnaderna och behövs för att byggnaderna ska kunna användas för avsett ändamål.

Eldningsförbud

- 3 §** Om det råder stor brandrisk (4) eller mycket stor brandrisk (5) enligt 5 § infaller omedelbart eldningsförbud, som benämns *normalförbud*, i kommunen. Vid sådana förhållanden är det förbjudet med eldning utomhus förutom de generella undantag som anges i 6 §.
- 4 §** Om det råder extremt stor brandrisk (5E) enligt 5 § infaller omedelbart skärpt eldningsförbud, som benämns *totalförbud*, i kommunen. Vid sådana förhållanden är det förbjudet med eldning utomhus förutom de generella undantag som anges i 7 §.
- 5 §** Räddningstjänsten ska bedöma vilken brandrisk som gäller. Bedömning av brandrisk ska göras regelbundet och med sådant intervall att onödigt ingrepp i, eller påverkan på, den enskildes rätt undviks. Bedömning ska dessutom göras så att förutsägbarhet finns i de ingrepp och den påverkan som uppstår.

Bedömning av brandrisk enligt första stycket ska baseras på en sammanvägning av kända klimat- och vegetationsfaktorer samt skattning av räddningstjänstens förmåga.

- (1) För bedömning av klimat- och vegetationsfaktorer (brandriskprognos) ska Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps vägledning om eldningsförbud nyttjas.
- (2) För bedömning av räddningstjänstens förmåga (beredskapsläget) ska påverkan såsom redan pågående insatser, samhällsstörningar och omständigheterna i övrigt beaktas.

Allmänt råd:

Brandrisk presenteras enligt en 6-gradig skala med tillhörande beskrivning. Samma skala och beskrivning som MSB nyttjar i sin vägledning bör användas. För att inte blanda ihop dessa två bör endast den sammanvägda bedömningen av brandrisk enligt 5 § kommuniceras.

Undantag från eldningsförbud

- 6 §** Vid normalförbud enligt 3 § gäller generellt undantag från förbudet för:
1. Matlagning med ändamålsenlig matlagningsanordning på egen tomt, och med en till matlagningsbehovet anpassad omfattning på eldningen, där ingen spridningsrisk finns till byggnad eller vegetation
 2. Eldning i badtunna, pannmur och motsvarande eldningsanordning på egen tomt där ingen spridningsrisk finns till byggnad eller vegetation
 3. Matlagning med gas- eller vätskeformigt bränsle i sådan miljö där ingen spridningsrisk finns till byggnad eller vegetation
 4. Eldning ombord på båtar, flottar, bryggor och liknande på sjöar eller vattendrag där ingen spridningsrisk finns till byggnad eller vegetation
 5. Arbeten som utförs enligt de krav som gäller för brandfarliga arbeten, heta arbeten och liknande regelverk.
 6. Nödvändig eldning inom samhällsviktig verksamhet
 7. Eldning med liten och kontrollerad effektutveckling, maximalt 200W, i sådan miljö där ingen spridningsrisk finns till byggnad eller vegetation.

Allmänt råd:

För förtydliganden kring de generella undantagen från eldningsförbud, se bilaga 1.

7 § Vid totalförbud enligt 4 § gäller generellt undantag från förbudet för:

1. Arbeten som utförs enligt de krav som gäller för brandfarliga arbeten, heta arbeten och liknande regelverk.
2. Nödvändig eldning inom samhällsviktig verksamhet
3. Eldning med mycket liten och noga kontrollerad effektutveckling, maximalt 50W, i sådan miljö där ingen spridningsrisk finns till byggnad eller vegetation.

Allmänt råd:

För förtydliganden kring de generella undantagen från skärpt eldningsförbud, se bilaga 1.

8 § Enskilda undantag från eldningsförbud enligt 3-4 §§, kan efter ansökan medges av räddningstjänsten i särskilda fall.

Vid beslut om undantag kan medges ska rådande brandrisk, spridningsrisk, behovet för eldning, materiel och organisation för bevakning och brandbekämpning hos den sökande, samt omständigheterna i övrigt beaktas.

Undantag från förbud mot eldning ska tidsbegränsas och kan förenas med särskilda villkor.

Allmänt råd:

I första hand bör den tänkta eldningen utföras vid annan tidpunkt då eldningsförbud ej råder, men om detta inte är möjligt ska ansökan om undantag skickas till räddningstjänsten. Sådana undantag som kan medges i särskilda fall enligt 8 § bör beviljas om brandsäkerheten bedöms skälig och om verksamheten har ett allmänintresse eller betydande privat intresse samt inte går att utföra vid annan tidpunkt.

Information

9 § Räddningstjänsten ska meddela kommunen om vilken brandrisk som råder enligt 5 §. En bedömning om brandrisk som innebär att eldningsförbud råder, samt en bedömning om brandrisk som innebär att eldningsförbud inte längre råder, ska omedelbart kommuniceras med behörig tjänsteman i kommunen.

Rådande brandrisk och eventuellt eldningsförbud enligt 3-4 §§ ska via kommunen och räddningstjänsten kommuniceras löpande till de som vistas i kommunen.

Allmänt råd:

Räddningstjänstens och kommunens information till de som vistas i kommunen bör så långt det är möjligt automatiseras och tillhandahållas på vanligt förekommande media såsom hemsidor, telefonsvarare, infartsskyltar och liknande.

10 § Om beslut om undantag från rådande förbud har meddelats enligt 8 § ska detta kommuniceras till kommunen.

Allmänt råd:

Beslut om undantag enligt 8 § bör meddelas kommunen som ett ordinarie delegationsbeslut eller när det annars begärs.

Tillfälliga skärpande beslut

11 § Om annat beslut om eldningsförbud fattas av behörig beslutsfattare som innebär skärpning av vad som anges i denna föreskrift ska sådant beslut gälla före denna föreskrift under det andra beslutets giltighetstid.

Om sådant beslut som avses i första stycket fattas så upphör under samma period alla generella och enskilda undantag enligt 6-8 §§ i denna författning.

Föreskriftens giltighet

12 § Föreskriften gäller från 2020-06-01 och tills vidare.

Upplysning

Den som uppsåtligen eller genom oaktsamhet bryter mot eldningsförbudet kan dömas till böter med stöd av 10 kap. 3 § lag (2003:778) om skydd mot olyckor

Bilaga 1: vägledning och förtydliganden om undantag från eldningsförbud vid olika typer av eldning utomhus

Aktivitet	Tillåtet vid normalförbud?	Ref.	Tillåtet vid totalförbud?	Ref.
Matlagning				
Får jag använda elgrill?	Ja, det är inte eldning	1 §	Ja, det är inte eldning	1 §
Får jag grilla/laga mat på låga på en inglasad balkong?	Ja, det är inte utomhus	1 §	Ja, det är inte utomhus	1 §
Får jag grilla på hyresrätts- eller bostadsrättsföreningens tomtmark?	Ja, såvida inte föreningen har särskilda regler	6 § 1	Nej	4 §
Får jag grilla vid mitt fritidshus som ligger utanför sammanhållen bebyggelse?	Ja, på tillhörande tomt med beaktande av krav på försiktighet.	6 § 1	Nej	4 §
Får jag grilla i trädgården?	Ja, om det är din tomt, och det kan ske säkert	6 § 1	Nej	4 §
Får jag använda spritkök eller gasolkök?	Ja, om det kan ske på ett säkert sätt.	6 § 3	Nej	4 §
Får jag grilla på badbryggan eller på husbåten??	Ja, om det kan ske på ett säkert sätt.	6 § 2	Nej	4 §
Får jag använda engångsgrill?	Nej, inte ens på egen tomt. Engångsgrill medför spridningsrisk.	3 §	Nej	4 §
Får jag grilla/laga mat på en campinganläggning?	Nej, men däremot går det bra med gasol- eller spritkök	3 §	Nej	4 §
Får jag grilla/laga mat på ett evenemang?	Nej men däremot går det bra med gasol- eller spritkök	3 §	Nej	4 §
Får jag grilla på kommunens iordningsställda grillplatser?	Nej men däremot går det bra med gasol- eller spritkök	3 §	Nej	4 §
Får jag laga mat över vedeld i skogen eller i vindskydd, kåta och liknande?	Nej men däremot går det bra med gasol- eller spritkök	3 §	Nej	4 §
Belysning				
Får jag använda levande ljus inomhus?	Ja, det är inte utomhus	1 §	Ja, det är inte utomhus	1 §
Får jag använda levande ljus utomhus?	Ja, stearinljus, fotogenlyktor, mindre marschaller och liknande utvecklar under 200W	6 § 7	Ja, värmeljus, gravljus och liknande utvecklar under 50W	0 3
Får jag tända en lägereld?	Nej	3 §	Nej	4 §
Får jag tända fyrverkerier?	Nej	3 §	Nej	4 §
Får jag skicka upp s.k. thailjutor?	Nej	3 §	Nej	4 §
Uppvärmning				
Får jag elda i vedspis/kamin eller bastu?	Ja, det är inte utomhus och särskilda regler om sotning omfattar dessa anläggningar	1 §	Ja, det är inte utomhus och särskilda regler om sotning omfattar dessa anläggningar	1 §
Får jag elda i badtunna eller pannmur i trädgården?	Ja, om det är din tomt, och det kan ske säkert	6 § 2	Nej	4 §
Arbeten				
Får jag köra skogsmaskin eller röja vägkanter med maskin?	Ja, det är inte eldning men var observant på gnistbildning och vidta nödvändiga försiktighetsåtgärder.	1 §	Ja, det är inte eldning men var observant på gnistbildning och vidta nödvändiga försiktighetsåtgärder.	1 §
Får jag använda metallkap eller metallslip?	Ja, det är inte eldning men var aktsam på omgivning och var gnistor hamnar	1 §	Ja, det är inte eldning men var aktsam på omgivning och var gnistor hamnar	1 §
Får jag utföra brandfarliga/heta arbeten yrkesmässigt, tex svetsning?	Ja, men aktuella krav måste följas.	6 § 5	Ja, men aktuella krav måste följas.	0 1
Får jag utföra svetsning utomhus?	Nej, såvida det inte är i form av brandfarliga/heta arbeten	3 §	Nej, såvida det inte är i form av brandfarliga/heta arbeten	4 §
Övrigt				
Får jag tända en cigarett?	Ja, en vanlig tändare eller tändsticka utvecklar ungefär 50W	6 § 5	Ja, en vanlig tändare eller tändsticka utvecklar ungefär 50W	0 3
Får jag elda trädgårdsavfall/rivningsavfall/gräs?	Nej	3 §	Nej	4 §
Får jag tända och kola en kolmila?	Nej	3 §	Nej	4 §
Får jag använda pyrotekniska effekter på ett evenemang utomhus?	Nej	3 §	Nej	4 §
Vad avses med eldning med liten och kontrollerad effektutveckling?	Stationära eller direkt kontrollerade stearinljus, fotogenlyktor, mindre marschaller och liknande med effekt under 200W	6 § 5	Stationära eller direkt kontrollerade värmeljus, gravljus och liknande med effekt under 50W	0 3

Tänk på att det alltid är du själv som är ansvarig för att säkerheten vid eldning, även om du omfattas av generella eller enskilda undantag från eldningsförbud, eller om inte eldningsförbud råder.

Personligt ansvar kan utkrävas i händelse av brandtillbud

Bilaga 2: Författningskommentarer till enskilda paragrafer

Inledning

Utredning av förslag på föreskrift om eldningsförbud

Sommaren 2014 och 2018 innebar stora påfrestningar på samhället generellt och räddningstjänsten specifikt till följd av de bränder som förekom och det väder som låg till grund för att bränderna kunde utvecklas och spridas på det sätt som skedde. Länsstyrelsen Dalarna har haft föreskrifter om eldningsförbud sedan 2001, och dessa föreskrifter skärptes med tillfälliga föreskrifter under sommaren 2018. Vid utvärderingen efter att de tillfälliga föreskrifterna upphörde kom Länsstyrelsen fram till att den befintliga regleringen på området var föråldrad och inte helt ändamålsenlig samt att vissa juridiska osäkerheter fanns. Länsstyrelsen beslutade den 31 maj 2019 att upphäva sina föreskrifter om eldningsförbud. Upphävandet av de länsgemensamma föreskrifterna kom samtidigt med en handbok om hur kommunerna själva skulle utforma och utfärda föreskrifter om eldningsförbud. Även MSB gav ut en handbok på området mot bakgrund av att SOU 2019:7 om skogsbränderna konstaterade att det fanns dålig styrning och kompetens på området och MSB fick i uppdrag att ta fram nationella riktlinjer. Denna utredning med förslag till föreskrifter har utformats utifrån de båda handböckerna och med viss anpassning utifrån räddningstjänstens egna behov. En reglering om förbud mot eldning utomhus, samt liknande brandförebyggande åtgärder, anses nödvändig för att minska risken för olyckor och specifikt bränder i skog och mark som kan hota liv, hälsa, egendom och miljö. Anläggande av bränder som får till följd att någon av de uppräknade skyddsvärda tillgångarna hotas kan även hanteras som ett allmänfarligt brott enligt Brottsbalken, men detta bedöms inte tillräckligt för att tydligt kunna kommunicera ut vikten av att vissa typer av eldning ska undvikas. Förenklat kan det alltså uttryckas som att kommunikationen kring riskerna för att göra upp eld i skog och mark förutsätter ett eldningsförbud som räddningstjänsten är inblandat i. Eftersom detta också har varit den gängse modellen under många år så är detta förslag utformat utifrån denna grundsyn. Förslaget är utformat för att innebära så små förändringar som det är möjligt utifrån hur eldningsförbud har utformats, hanterats och bedömts de senaste åren.

Denna utredning överlämnas som ett led i att skapa tydlighet kring hur och varför föreskrifter om eldningsförbud behöver upprättas, samt utgör en grund för framtida avdömningar utifall oenigheter skulle uppstå kring hur föreskrifterna bör tolkas. Förslag till föreskrifter och allmänna råd kompletteras i bilaga 2 med författningskommentarer till enskilda paragrafer.

Till 1§

Paragrafen redovisar att föreskriften följer legalitetsprincipen samt var detta lagstöd hämtas. Rätten och beslutet att meddela förbud är centralt, men också de övriga brandförebyggande åtgärderna. I paragrafen räknas de övriga brandförebyggande åtgärderna upp som beslutats. Orsaken till att dessa valts är som följer:

1. Bedömningen av brandrisk blir i sig själv en brandförebyggande åtgärd i och med kombinationen av subjektiv och objektiv bedömning, följsamhet till ändrade förhållanden samt förutsägbarhet i bedömningen. Onödiga ingrepp i enskilds rätt som kan leda till brott mot föreskrift undviks, likformighet i bedömning medför förutsägbarhet och långsiktighet, och sammanvägningen av kvalitativa och kvantitativa data säkerställer tillsammans att endast nödvändig påverkan uppstår.

2. Generella undantag medför att aktiviteter som inte innebär ökad brandrisk eller försumbar brandrisk kan utföras. Detta innebär i sin tur att onödig reglering undviks och att föreskriften blir mer relevant, dvs. Endast reglerar de områden som behöver hanteras och att allmänheten därmed blir mer benägen att efterleva de begränsningar som kan uppkomma. På samma sätt som åtgärden bedömning av brandrisk blir därför också generella undantag i sig en brandförebyggande åtgärd. Vissa av de generella undantagen är förenade med direkta eller indirekta krav, t.ex. Syfte, begränsning och kontroll på brand eller via kravställning på brandfarliga heta arbeten. Generella undantag minskar även den administrativa bördan för räddningstjänsten och förkortar handläggningen av enskilda ansökningar.

3. Enskilda undantag medför att vissa aktiviteter, trots att de inte omfattas av generella undantag, kan medges undantag vid enskild prövning. I dessa fall är bevisbördan hos den enskilde högre men även här, på samma sätt som vid bedömning om brandrisk och generella undantag, kan onödig reglering undvikas och därmed skapa högre benägenhet att följa regleringen.

4. Informationsplikt till kommun och till enskilda är en brandförebyggande åtgärd på så sätt att kunskap om aktuell brandrisk och därmed status hos eldningsförbud snabbt sprids. Även kunskapen om enskilda undantag som beviljats når de berörda så att inte onödiga ingripanden görs i tron att brott mot föreskrift föreligger.

I föreskriften har inte andra brandförebyggande åtgärder såsom anmälningsplikt tagits upp. Orsaken till att exempelvis anmälningsplikt har valts bort är svårigheter att på ett enkelt och lättillgängligt sätt definiera gränser för när sådan anmälningsplikt gäller och samtidigt att denna gräns överensstämmer med föreskriften i övrigt. Det går också att ifrågasätta om det övergripande syftet bättre uppnås genom fler regleringar. LSO (1kap 1§) meddelar: "Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor". Ytterligare regleringar på området för att skydda liv, hälsa, egendom och miljö mot olyckor blir sannolikt av informations- och kommunikationskaraktär, och detta behöver inte inrymmas i en föreskrift.

Till 2§

Paragrafen definierar ord och begrepp som används i föreskriften och som kan ha annan innebörd i andra sammanhang. Merparten av begreppen följer beskrivningar som nyttjas i andra föreskrifter eller som är vedertagna inom arbetsområdet och övriga är framtagna utifrån att behov för tydlighet har uppstått. Framförallt innebörden av beredskapsläge, brandriskprognos och tomt/tomtmark är viktiga för föreskriftens uppbyggnad.

Till 3§

Paragrafen meddelar vilka kriterier som fordras för att eldningsförbud av den lägre nivån, i föreskriften omnämnt som normalförbud, ska träda i kraft. Aktiveringen och inaktivering av normbeslutet är på det sättet automatiserad och minskar därmed risken för subjektivitet i myndighetsutövning. Denna paragraf påverkas av bedömningen som görs enligt 5§ och påverkar vilka undantag som eventuellt kan vara tillämpliga enligt 6§. Uppdelningen på två nivåer som benämns normalförbud respektive totalförbud är satt utifrån det förslag som lämnas i Länsstyrelsen Dalarnas handbok Eldning utomhus. Motsvarande rekommendation ges ut av MSB i handbok Vägledning om eldningsförbud men omnämns då *eldningsförbud* respektive *skärpt eldningsförbud*. Både Länsstyrelsen Uppdelningen på två nivåer syftar till att via författning reglera den risktagning som tillåts i kommunen, samt skapa ett system som inte är beroende av att normbeslut om eldningsförbud behöver tas med mycket kort framförhållning. Eftersom denna typ av föreskrift påverkar ett mycket stort antal människor så är det av stor vikt att bestämmelserna är ordentligt genomarbetade och följaktligen inte tas när behov för reglering redan har uppstått.

Till 4§

Paragrafen meddelar i likhet med 3§ vilka kriterier som fordras för eldningsförbud ska träda i kraft, men i det här fallet för ett skärpt eldningsförbud, i föreskriften omnämnt totalförbud. Denna paragraf påverkas av bedömningen som görs enligt 5§ och påverkar vilka undantag som eventuellt kan vara tillämpliga enligt 7§.

Till 5§

Första stycket meddelar att räddningstjänsten är den myndighet som ska besluta vilken brandrisk som gäller, som sedan ligger till grund för aktivering, inaktivering eller förändring av eldningsförbud. Det är lämpligt att räddningstjänsten utför bedömningen då förebyggande av olyckor och hantering av inträffade olyckor är deras uppgift, och därmed följer upplägget närhetsprincipen. Vidare meddelas att bedömning av brandrisk ska vara både följsam och långsiktig samt ske utan de årtidsbegränsningar som tidigare har gällt. Istället för att ange ett specifikt tidsintervall för hur ofta bedömningar ska göras så lämnas det öppet att anpassa intervallet utifrån rådande förhållanden så länge målet uppnås, dvs. Att det inte finns ett aktivt förbud då det i praktiken inte finns behov för det. Ett aktivt förbud som saknar grund strider mot proportionalitetsprincipen och regeringsformens mer grundläggande bestämmelser om egendomsskydd. Samtidigt ska nödvändiga inskränkningar i enskilds rätt som görs med stöd av exempelvis angeläget allmänt intresse vara förutsägbart för att minimera skadeverkan. Det ska därför i arbetet med framtagande av brandrisk vägas in om en upp- eller nedgång i risk enbart är en kortvarig förändring. Om så är fallet bör brandrisk inte ändras eftersom det kan leda till förvirring och osäkerhet.

Andra stycket anger att brandrisken är en sammanvägning av klimat- och vegetationspåverkan samt förmåga. MSB handbok ska nyttjas för klimat- och vegetationspåverkan då den detaljerat anger hur väder mm. ska bedömas. Eftersom handboken rekommenderar att man ska titta på ett längre tidsspann för förutsägbarhetens skull, benämns detta bedömningskriteriet brandriskprognos. Att nyttja MSB handbok som utgångspunkt medför att bedömningar blir mer likartade mellan kommuner såväl som delar av landet så att tillfälliga besökare i kommunen inte ställs inför okända bedömningsgrunder. För förmågebedömningen ska händelser som påverkar på den normala släckberedskapen vägas in. Troliga händelser som kan göra det är redan större pågående bränder, men även kriser i samhället och krigstillstånd bör beaktas. Orsaken till att de mer extrema aspekterna på räddningstjänst tas upp är för att undvika särskild lagstiftning i sådana situationer och därmed bättre efterleva likhetsprincipen. Förmågebedömningen tar utgångspunkt i om den normala förmågan som specificeras i handlingsprogrammet är påverkad på ett sådant sätt att en skogs- eller markbrand inte kan förväntas att bli hanterad innan fara uppstår. Eftersom bedömningskriteriet ytterst berör beredskapen för räddningsinsats benämns denna beredskapsläget. I nuläget utförs redan regelbundet en genomgång av beredskapsläget inom räddningstjänsten, så begreppet är egentligen bara nytt i det här sammanhanget, och formuleringen i föreskriften medger nu en rätt att nyttja den bedömningen i ytterligare ett sammanhang. Brandrisk presenteras enligt en 6-gradig skala med tillhörande beskrivning. Samma skala och beskrivning som MSB nyttjar i sin vägledning bör användas. För att inte blanda ihop dessa två bör endast den sammanvägda bedömningen av brandrisk enligt 5 § kommuniceras.

Till 6§

Paragrafen omfattar de generella undantag som gäller då ett eldningsförbud av den lägre nivån är aktivt. Gränsdragning mellan vad som bör vara tillåtet och vad som inte bör vara det är mycket svår att göra om det samtidigt ska vara uppenbart för den enskilde vad som gäller. Det är tänkbart att detaljregler eventuella undantag i form av avstånd till brännbart föremål, storlek och ytskikt på eldstaden, bränslets kemiska egenskaper, vindstyrka, effektutveckling, mm. men denna typ av reglering är inte ändamålsenlig i och med att den sannolikt genererar följdfrågor samt att parametrarna för att bedöma om eldningen är undantagen från förbud blir mycket abstrakta. För att klara av gränsdragningsproblematiken och tydligheten har vardagliga mätvärden nyttjats såsom bränsletyp, syfte, plats, verksamhetstyp, efterlevnad av standarder, mm. För förtydliganden kring de generella undantagen från eldningsförbud, se bilaga 1. I tillägg till de undantag som listas i paragrafen har det även diskuterats andra generella undantag såsom inom sammanhållen bebyggelse, på kommunens godkända grillplatser, vid kommunens fastigheter, verksamheter och liknande. Beträffande möjligheten att införa ett generellt undantag för eldning inom sammanhållen bebyggelse så är detta inte önskvärt av flera anledningar. En anledning som är väldigt enkel att peka på är antalet markbränder inom sammanhållen bebyggelse och som har, eller har kunnat få till följd att egendom skadats eller i värsta fall liv och hälsa hotats. En relativt vanligt förekommande orsak till sådana är eldning av trädgårds- och rivningsavfall som sedan spridit sig utom kontroll. Ytterligare en orsak är att ett generellt undantag för sammanhållen bebyggelse endast kommer att bara omfatta orter där hus står relativt tätt. Friliggande byggnader på fastigheter där det är en bit till närmsta granne kommer i så fall inte omfattas av undantag eftersom sammanhållen bebyggelse är kopplat till tomtmarkbegreppet och att det finns andra tomter i omedelbar närhet. Det blir då en fråga om orättvishet ställt mot

oförsvarbart ingrepp i enskilds rätt när någon i tätort får elda obegränsat men det inte är tillåtet på landsbygd, trots att det sker lika nära egen bostad där bevarandeintresse finns. Denna motsättning kan hanteras genom att inte medge ett generellt undantag och istället hantera enskilda fall genom möjligheten att ansöka om undantag. Beträffande kommunens offentliga grillplatser såväl som kommunens verksamheter och liknande så förordas inte ett generellt undantag eftersom detta kan hanteras genom ett enskilt beslut om undantag. På det sättet kan säkerheten på plats också följas upp regelbundet när undantaget tidsbegränsas och förenas med villkor.

Första punkten anger att tillredning av mat är tillåten på egen tomt. Undantaget gäller oavsett typ av bränsle, utformning av matlagningsanordning, placering osv. under förutsättning att det kan ske på ett säkert sätt. Ansvaret för säkerheten stannar därmed hos den som eldar och det blir tydligt att ansvarsförhållanden inte ändras eller mildras. Med egen tomt avses att ägande eller nyttjanderättshavande föreligger så att rådighet över säkerhetsåtgärder såväl som ett intresse av att motverka brand finns. Som ändamålsenlig matlagningsanordning anses grillar som är isolerade eller har ett tillräckligt avstånd från marken, eldstäder som är tillverkade av tegel, sten, eller annat obrännbart material och anordningar som motsvarar de föregående och från vilka elden inte kan komma åt att sprida sig via marken, vegetation eller på grund av gnistor. Användningen av s.k. Engångsgrillar, som placeras direkt på marken och som lätt fälls av vinden och andra motsvarande eldstäder, betraktas inte som ändamålsenliga utan är enligt bestämmelsen inte undantagen från förbud då brandrisken är uppenbar. Med en till matlagningsbehovet anpassad omfattning på eldningen menas att eldningen inte ska vara för stor i förhållande till maten som ska tillredas, utan effekten ska vara proportionell mot behovet. Behovet för denna reglering uppstår främst då matlagning ska ske över lägereld eller motsvarande och eldytan samt effektutveckling inte är begränsad av en konstruktion såsom en grill.

Andra punkten undantar uppräknade och liknande konstruktioner från förbud som är anpassade för ändamålet, som står på egen tomt och där det i övrigt kan ske på ett säkert sätt. Gemensamt för sådana konstruktioner är att de har begränsade eldningsutrymmen och kan därmed anses utgöra en kontrollerad risk. De skorstenar som ofta tillhör badtunnor och pannmurar utgör en risk för spridning av gnistor, men i och med att krav ställs på att konstruktionen nyttjas säkert och det kan antas finnas ett bevarandeintresse i och med placeringen på egen tomt så får risken anses vara hanterad.

Tredje punkten meddelar att matlagningsanordningar som drivs med vätska eller gas kan användas på platser som inte utgörs av tomtmark. Typexemplet på detta är gasol- och spritkök. Undantaget är lämpligt eftersom det kan förväntas en högre grad av säkerhetsmedvetande och uppsikt över matlagningsanordningen finns för denna typ av eldning, samtidigt som alternativ troligtvis inte finns. Matlagningsanordningens effektutveckling är också begränsad till följd av sin utformning. Undantaget är förenat med ett krav på att platsen är säker ur spridningshänseende och förtydligar därmed ansvarsfördelningen.

Fjärde punkten anger att fartyg ute på öppet vatten eller fasta bryggor är generellt undantagna från förbudet under förutsättning att eldning kan ske på ett säkert sätt. Bakgrunden till detta är att risken för brandspridning genom gnistor anses försumbar under förutsättning att försiktighetskravet efterlevs, dvs. att fartyget eller bryggan befinner sig tillräckligt långt bort från land- eller ytvegetation. Dessutom förutsätter

eldning på fartyg eller brygga automatiskt att effektutvecklingen är begränsad och släckmedel är tillgängligt.

Femte punkten undantar Brandfarliga och Heta arbeten från ett förbud. Orsaken till detta är att dessa arbeten redan omfattas av krav på skyddsåtgärder, utbildning, mm som bedöms vara tillräckliga. Eftersom scenarion med utbruten brand är en uppenbar risk förutsätts det i tillståndshandlingen för heta arbeten att dessa risker elimineras alternativt förebyggs och minimeras. Undantaget förutsätter att aktuella regler för aktuellt arbete följs.

Sjätte punkten syftar till att åtgärder som görs inom ramarna för, eller är en förutsättning för, samhällsviktig verksamhet blir undantagna från förbud. Sådana verksamheter har långtgående krav om att identifiera risker och motverka dessa, och det är sannolikt att ett brandscenario är en risk för samtliga aktuella verksamheter. Följaktligen finns redan skyddsmekanismer på plats. Undantaget är alltså förenat med krav på riskanalys, identifiering av verksamhetskritiska system, acceptabel avbrottstid, mm har utförts.

Sjunde punkten medger generellt undantag för små eldar och tändkällor oaktat bränsleslag och plats för eldning. Undantaget förutsätter dock att eldningen sker på ett säkert sätt. Här finns en uppenbar risk för att undantaget betraktas som abstrakt men bilaga 1 förtydligar vad som gäller. Undantaget innebär att exempelvis ljuskällor såsom marschaller, ljus, fotogenlyktor och liknande. Med kontrollerad avses både att effektutvecklingen är konstant och att eldningen är stationär eller under direkt kontroll, och därmed omedelbart kan stoppas.

Till 7§

Paragrafen omfattar de generella undantag som gäller då ett eldningsförbud av den lägre nivån är aktivt. För förtydliganden kring de generella undantagen från eldningsförbud, se bilaga 1.

Första punkten undantar Brandfarliga och Heta arbeten samt eventuella likartade regelverk från ett förbud. Orsaken till detta är att dessa arbeten redan omfattas av krav på skyddsåtgärder, utbildning, mm som bedöms vara tillräckliga. Eftersom scenarion med utbruten brand är en uppenbar risk förutsätts det i tillståndshandlingen för heta och brandfarliga arbeten att dessa risker elimineras alternativt förebyggs och minimeras. Undantaget förutsätter att aktuella regler för aktuellt arbete följs.

Andra punkten syftar till att åtgärder som görs inom ramarna för, eller är en förutsättning för, samhällsviktig verksamhet blir undantagna från förbud. Sådana verksamheter har långtgående krav om att identifiera riskersårbarheter och motverka dessa, och det är sannolikt att ett brandscenario är en risk för samtliga aktuella verksamheter. Följaktligen finns redan skyddsmekanismer på plats. Undantaget är alltså förenat med krav på riskanalys, identifiering av verksamhetskritiska system, acceptabel avbrottstid, mm har utförts.

Tredje punkten medger generellt undantag för mycket små eldar och tändkällor oaktat bränsleslag och plats för eldning. Undantaget förutsätter dock att eldningen sker på ett säkert sätt. Undantaget innebär att exempelvis små ljuskällor såsom värmeljus, gravljus och liknande. Med kontrollerad avses både att effektutvecklingen är konstant och att eldningen är stationär eller under direkt kontroll, och därmed omedelbart kan stoppas.

Till 8§

Paragrafen möjliggör förvaltningsbeslut om undantag i enskilda fall då det är lämpligt. I första hand bör den tänkta eldningen utföras vid annan tidpunkt då eldningsförbud ej råder, men om detta inte är möjligt ska ansökan om undantag skickas till räddningstjänsten. Sådana undantag som kan medges i särskilda fall enligt 8 § bör beviljas om brandsäkerheten bedöms skälig och om verksamheten har ett allmänintresse eller betydande privat intresse samt inte går att utföra vid annan tidpunkt.

Första stycket anger att räddningstjänsten som förvaltningsmyndighet ansvarar för enskilda undantag inom kommunen de verkar. Undantag kan medges både från normalförbud och totalförbud. Med särskilda fall avses att de bedömningskriterier som räknas upp i andra stycket ska beaktas och att den sökande har bevisat att eldningen kan ske på ett säkert sätt.

Andra stycket räknar upp de bedömningskriterier som ska nyttjas för att avgöra om enskilda undantag är lämpliga. Med brandrisk avses framförallt om normalförbud eller totalförbud är aktivt, men också de lokala väderförutsättningarna. Med spridningsrisk avses faktorer såsom vind, gräsbrandsrisk, markvegetation. Med behovet för eldning avses om eldningen kan genomföras vid annat tillfälle och om den utgör ett allmänintresse eller betydande privat intresse. Med materiel avses både relevant släckmateriel såsom handbrandsläckare, hinkar, slangar och pumpar, spadar, mm. Men också tillgången på släckvatten om behov för större mängder sådant finns. Med organisation för bevakning avses att det finns ett tillräckligt antal personer med rätt kompetens och förutsättningar i övrigt som behövs för att upprätthålla kontroll över eldningen och vid behov bevakning efteråt. Med omständigheterna i övrigt avses sådant som kan vara svårt att på förhand reglera och måste bedömas i varje enskilt fall.

Tredje stycket meddelar att eventuella undantag ska tidsbegränsas för att inte beslut ska tas som gäller tills vidare. Beslut som gäller tills vidare är ofta svåra att kontrollera och både beslutande myndighet såväl som den som erhållit det gynnande myndighetsbeslutet kan glömma bort vilka krav som ställs. Stycket anger även att särskilda villkor kan ställas om behov för detta finns. Exempel på det kan vara rapporteringsskyldighet, krav på särskild materiel och organisation, bevakning, mm.

Till 9§

Paragrafen anger att räddningstjänsten utifrån sin roll som sakkunniga och funktionsansvariga har ett informationsansvar gentemot kommunen, samt att både räddningstjänst och kommunen har ett informationsansvar gentemot allmänheten. Med kommunen avses här berörda förvaltningar under primärkommunen som är utsedda att samverka och sprida information om rådande brandrisk och eventuellt eldningsförbud.

Första stycket meddelar att den bedömda brandrisken ska kommuniceras löpande till kommunen. Modellen för kommunikationen är inte specificerad, men det bör eftersträvas att den så långt det är möjligt sker på ett enkelt och automatiserat sätt. Stycket ställer högre krav när brandrisken är sådan att det innebär att ett eldningsförbud aktiveras, förändras eller inaktiveras. I dessa fall ska kommunikationen ske direkt till TIB eller liknande.

Andra stycket ställer krav på att brandrisk och eventuellt eldningsförbud till följd av bedömd brandrisk omedelbart och lättillgängligt kommuniceras till allmänheten via både primärkommunen och räddningstjänsten. Eftersom det periodvis finns många tillfälliga besökare i kommunen bör särskilda ansträngningar göras för att både nå både dessa samt kommuninnevånare och företag. Räddningstjänstens och kommunens information till de som vistas i kommunen bör så långt det är möjligt automatiseras och tillhandahållas på vanligt förekommande media såsom hemsidor, telefonsvarare, infartsskyltar och liknande. Kommunens ansvar är att vara behjälplig med informations spridning och prioritera information om det aktiva eldningsförbudet framför andra informationskampanjer.

Till 10§

Paragrafen ställer krav på att delegationsbeslut om enskilda undantag från eldningsförbud redovisas till den som lämnat delegationen. Beslut om undantag enligt 8 § bör meddelas kommunen som ett ordinarie delegationsbeslut eller när det annars begärs.

Till 11§

Paragrafen medför att andra föreskrifter om eldningsförbud, som innebär ytterligare inskränkningar, tillfälligt upphäver denna föreskrift i berörda delar eller till sin helhet. Paragrafen är nödvändig för att inte skapa ett otydligt rättsläge utifall andra föreskrifter utfärdas. Både länsstyrelse och kommun kan utfärda sådana föreskrifter parallellt med denna, och en sådan situation kan uppkomma exempelvis då samhället utsätts för en kris i någon form då extrema försiktighetsåtgärder är nödvändiga. Denna föreskrift, samt beslut tagna utifrån den, återgår till sin ordinarie funktion då den skärpande föreskriften slutar gälla.

Andra stycket förtydligar vad som händer med de generella undantagen som beskrivs i denna föreskrift, samt framförallt de enskilda undantag som beviljats med stöd av 8§. Det är inte rimligt att undantag som beviljats under vissa förutsättningar fortsätter vara giltiga om förutsättningarna har förändrats så pass mycket att en tillfällig reglering på området är nödvändig. Av detta följer att beslut om undantag måste förses med villkoret att beslutet tillfälligt upphävs om annan föreskrift upprättas på området.

Till 12§

Paragrafen anger från vilket datum föreskriften ska gälla. Den anger också att föreskriften inte har något bortre giltighetsdatum. Datumet då föreskriften träder i kraft ska sättas utifrån de regler som gäller kring kungörelse av normbeslut, mm.

Till upplysning om påföljd

Stycket är inte ett normbeslut eller allmänt råd utan bara en laghänvisning för att medvetandegöra läsaren om de rättsliga påföljder som kan bli aktuella om förbudet överträds. Utöver bötesstraffet kan personer dömas för allmänfarliga brott enligt brottsbalken oaktat om uppsåt funnits eller ej. Orsaken till att denna möjlighet inte tas upp är att brottsbalken till skillnad från LSO inte har någon koppling till delegation av den föreskriftsrätt som denna föreskrift är meddelad utifrån.

Till bilaga 1

Bilagan utgör vägledning och förtydligande kring vilken typ av eldning som är tillåten respektive inte tillåten beroende på om normalförbud eller totalförbud gäller. Texten är

inte en del i föreskriften eller ett allmänt råd, utan endast en vägledning. Vägledningen är avsedd framförallt för allmänheten då dessa ska avgöra om den planerade aktiviteten är tillåten eller ej.